

L'OBSERVATORI

del tercer sector i la societat civil

Ús de les finances ètiques en les entitats del Tercer Sector

Ús de les finances ètiques en les entitats del Tercer Sector

Informe de resultats

Tardor 2019, Barcelona

Equip de treball: Montse Fernández (coord.), Cintia Guerrero, Laia Otero i Rubén Escobar - Observatori del Tercer Sector -

Impulsat per

Amb el suport de

Amb la col·laboració de

Continguts

1. Presentació	4
2. Objectius i metodologia	6
3. Quina percepció té el Tercer Sector de les entitats financeres?	9
4. Evolució de l'ús de la banca, el crèdit i el finançament ètics	15
5. Entitats asseguradores i corredories ètiques	19
6. Coneixença i ús de les finances ètiques	24
7. Perfil de les entitats del Tercer Sector que coneixen les finances ètiques	28
8. Perspectives de futur	36
Annexes	40

1. Presentació

El Tercer Sector és un motor de canvi social que promou l'avançament cap a una societat més justa, sostenible i solidària des de les més diverses causes. En el camí de la transformació hi ha un eix central, la missió de les entitats, que és punt de partida de la seva intervenció i allò que els hi dona la raó de ser. En el marc de les seves activitats, les entitats han de gestionar recursos, administrar-los i acomplir amb els diferents esquemes normatius. Tot plegat fa necessari, en moltes ocasions, l'ús d'instruments financers.

Com en altres qüestions externalitzades per part de les organitzacions sense afany de lucre, sembla oportú treballar la coherència amb els valors que inspiren les entitats, garantint la responsabilitat social també en les relacions externes. En aquest context les finances ètiques tenen un rol rellevant, essent un *partner* natural de les entitats del Tercer Sector i la seva gestió econòmica. I això no és res nou, ja l'any 2006 l'Observatori del Tercer Sector junt amb FETS, Finançament Ètic i Solidari, va elaborar una investigació pionera sobre l'interès del Tercer Sector per l'Economia Social i la Banca ètica.

Fruit d'aquells resultats, i més d'una dècada després, s'ha posat en marxa una nova recerca que permeti aportar dades d'evolució sobre l'ús que fan les entitats del Tercer Sector. No es pot obviar que el context de crisi, quan es va popularitzar l'expressió "rescatar els bancs i no les persones" ha despertat una consciència que

abans no hi havia, així com l'interès per saber a on van a parar els nostres estalvis.

En aquests 13 anys, s'ha donat també l'emergència de nous instruments financers. Llavors la banca ètica era una de les primeres eines a donar-se a conèixer, junt amb les entitats de crèdit. Avui dia, aquests dos instruments conviuen amb les entitats asseguradores ètiques, un altre actor financer i que en aquesta recerca s'ha considerat per primera vegada.

L'informe que teniu a les mans és fruit d'una recerca portada a terme entre els anys 2018 i 2019 on, a més de donar continuïtat a l'estudi previ, s'han volgut incorporar nous indicadors, que aporten una visió clara de l'actual coneixement i ús de les finances ètiques. També s'han incorporat nous elements de reflexió i debat per tal d'avançar en la promoció de les finances ètiques.

Joaquim Sabater

President de l'Observatori del Tercer Sector

2. Objectius i metodologia

Aquest estudi dona continuïtat al realitzat l'any 2006 *Diagnòstic sobre l'interès del tercer sector i l'economia social per una banca ètica* (FETS i Observatori del Tercer Sector), amb la qual cosa s'han revisat els indicadors analitzats llavors per tal d'incorporar a la nova recerca aquells vigents i que ajudin a visualitzar les tendències en el temps. Es tracta de recerques orientades a la temàtica concreta i on s'han combinat tècniques d'investigació quantitatives i qualitatives.

En aquesta nova edició, es pretén **revisar l'evolució dels principals indicadors** i, també, analitzar de manera més profunda alguns aspectes. A tall d'exemple les assegurances ètiques com a part d'aquest tipus de finances, les quals en la recerca de 2006 no van ser considerades explícitament en l'estudi. A la vegada, s'aprofundeix en la realitat dins de la ciutat de Barcelona.

El principal l'objectiu de la recerca és **consolidar i estendre l'ús de les finances ètiques entre les organitzacions no lucratives catalanes**, s'ha elaborat una recerca que ha permès quantificar la dimensió actual de l'ús d'aquest tipus de finances i, alhora, copsar aquells elements que poden potenciar sinèrgies i ampliar els ponts existents entre tots dos actors, Tercer Sector i entitats de finances ètiques. Prèviament s'ha realitzat un treball qualitatiu amb entitats de segon i tercer nivell per tal d'identificar elements a considerar al llarg de la recerca, així com reflexions que acompanyen aquest informe.

Univers	Entitats del Tercer Sector amb seu a Catalunya
Recollida d'informació	De maig a setembre de 2019
Respostes	259 vàlides
Mètode de recollida	Qüestionari en línia
Perfil informant	Equip tècnic de l'àrea econòmica o membres d'òrgans de govern
Mostreig	Estratificat per territoris amb control de quotes per àmbits d'activitat i forma jurídica

	Total entitats (estimat*)	Mostra
Alt Pirineu i Aran	1 %	1 %
Barcelona	66 %	63 %
Camp de Tarragona	5 %	5 %
Catalunya Central	8 %	4 %
Comarques Gironines	9 %	17 %
Lleida	6 %	6 %
Penedès	3 %	2 %
Terres de l'Ebre	2 %	2 %
		100 %

* Dades del I Informe de Voluntariat i Associacionisme a Catalunya

Fases de la recerca

Fase I	Pla de treball i fase exploratòria	<ul style="list-style-type: none"> ● Delimitació de l'univers d'estudi ● Realització d'un grup de discussió amb entitats de 2n nivell (i superior) per identificar elements clau de la recerca ● Elaboració del qüestionari i disseny en format en línia ● Cerca i preparació de base de dades de contactes
Fase II	Treball de camp quantitatiu	<ul style="list-style-type: none"> ● Enviament de 1.700 correus electrònics ● Realització de més de 1.400 trucades telefòniques ● Difusió a través de mitjans digitals: web, xarxes socials, etc. ● Seguiment de resposta periòdic orientat a l'acompliment de la representativitat
Fase III	Anàlisi estadística	<ul style="list-style-type: none"> ● Depuració de dades ● Tractament de variables (recodificació, càlcul, ...) ● Tècniques de mostreig ● Anàlisi estadístic i creuament de variables
Fase IV	Informe	<ul style="list-style-type: none"> ● Elaboració d'informe ● Presentació de resultats

3. Quina percepció té el Tercer Sector de l'entitats financeres?

Finances ètiques

Els instruments financers ètics es concreten en tres eines, la banca ètica, les entitats de crèdit ètic i les corredories i entitats d'assegurances ètiques. En tots tres casos els excedents s'inverteixen en projectes socials i ambientals, i d'aquí la consideració de finances, malgrat que la seva activitat principal, com en el cas de les assegurances, sigui una altra.

El **finançament ètic** incorpora l'ètica en el conjunt del procés del finançament. Els estalviadors, persones o entitats, exerceixen el seu dret a saber on s'inverteixen els seus estalvis i per tant les entitats financeres deixen de finançar activitats èticament reprovables i inverteixen només en projectes amb contingut social i mediambiental i a la vegada faciliten l'accés al crèdit a col·lectius que tradicionalment n'han estat exclosos.

FETS, Finançament Ètic i Solidari

Com a instruments, en termes generals, són els mateixos que hi ha entorn de les finances tradicionals, el que diferencia uns dels altres és que en els ètics no només es busca el benefici econòmic. Això no vol dir que les entitats de finances ètiques no hagin de ser sostenibles, però ho són orientades a finalitats socials. Tot i que el sector financer es contraposa sovint al món real, en el cas de les finances ètiques les inversions s'emmarquen en projectes socialment responsables, tots ells tangibles.

Instruments financers

Abans d'aprofundir en les finances ètiques i el seu coneixement, sembla oportú identificar quins són els elements que les organitzacions sense afany de lucre valoren a l'hora d'escollir una entitat financera. Es considera l'ètica, però també d'altres qüestions vinculades amb l'operativa, el coneixement del Tercer Sector, etc. Sembla lògic pensar que probablement en molts casos hi haurà més d'una motivació i per això aquesta qüestió es recull amb caràcter multiresposta.

A més, les motivacions per escollir una entitat bancària no necessàriament són les mateixes que en el cas de les asseguradores o les entitats de crèdit, pel que la informació es recull disgregadament, d'acord amb les diferents organitzacions de finances ètiques.

Factors prioritaris per a triar una entitat bancària

Els resultats en el cas de les entitats bancàries apunten a tres elements prioritaris, els quals es troben per sobre del 70%, i que per tant poden ser considerats claus a l'hora de determinar les preferències de les entitats. Es tracta de l'agilitat operativa, la possibilitat d'operar per internet i l'atenció al client. Aquesta darrera qüestió és especialment valorada en tots els tipus d'instruments financers.

Elements com els principis ètics, la credibilitat, la transparència, la coneixença del Tercer Sector i la implantació territorial queden ubicats en un tram central, entre el 50% i el 70%. Per sota del 50% se situen aspectes com la implantació territorial, l'oferta de productes i el prestigi.

De les preguntes obertes (o de text) del qüestionari es desprèn que el tàndem de principis ètics i operativa eficient és la combinació ideal en el moment d'escollir una entitat bancària.

“(Valorem la) coherència amb els criteris de la nostra organització i la plena funcionalitat en l’operativa”

Extret de les preguntes obertes del qüestionari

Gràfic 1. Quins són els aspectes que valoreu a l'hora d'emprar els serveis d'una entitat financera? (multiresposta)

Factors prioritaris per a triar una entitat de crèdit

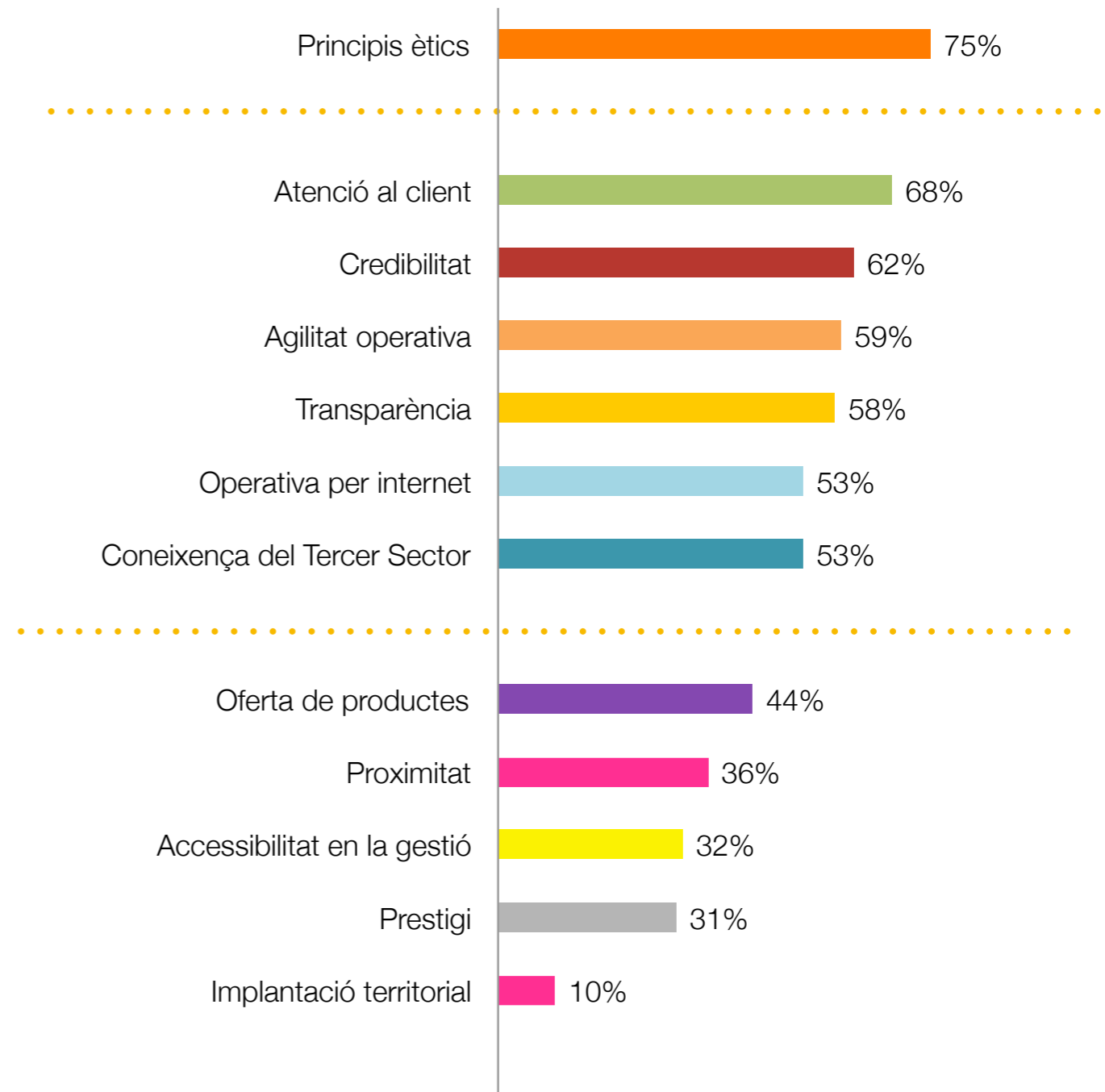
En el cas de les entitats de crèdit l'element més valorat són els seus principis ètics. Per aquest instrument financer, només aquest factor se situa per sobre del 70%. En l'interval mitjà, d'entre el 50% i el 70% se situen l'atenció al client, la credibilitat, l'agilitat operativa, la transparència l'operativa per internet i la coneixença del Tercer Sector. Aquest darrer factor obté la mateixa puntuació que en el cas de les entitats bancàries.

Els elements que queden més diluïts fan referència a l'oferta de productes, la proximitat, l'accessibilitat en la gestió, el prestigi i la implantació territorial. De manera anàloga a les entitats bancàries, aspectes com la proximitat i la implantació territorial se situen en puntuacions baixes.

“(Valorem la) possibilitat de col·laboració econòmica per a projectes de l'entitat”

Extret de les preguntes obertes del qüestionari

Gràfic 2. Quins són els aspectes que valoreu a l'hora d'emprar els serveis d'una entitat de crèdit? (multiresposta)

Factors prioritaris per a triar una corredoria o entitat d'assegurances

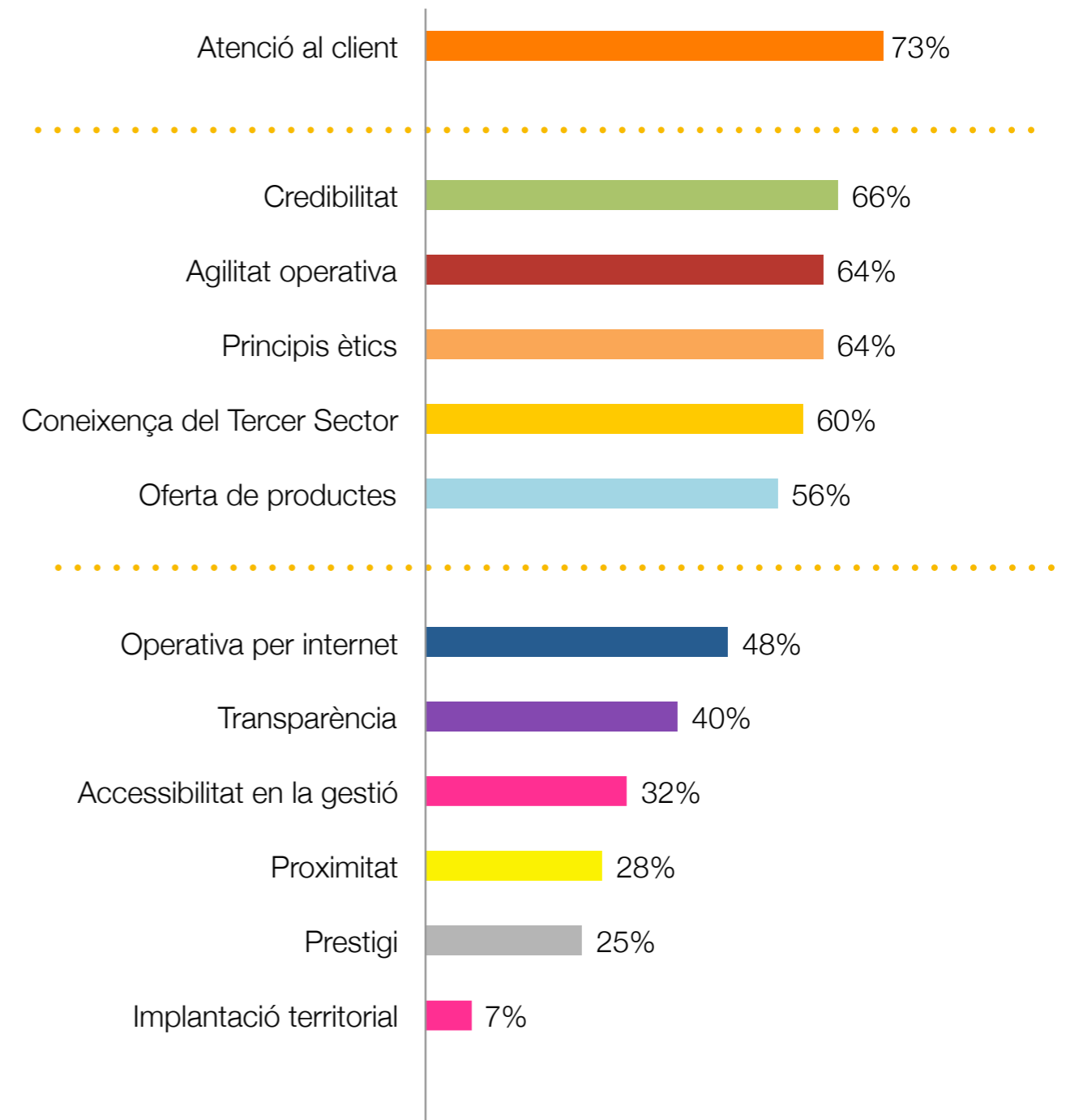
Entre els elements que més es valoren, a l'hora de contractar a través d'una corredoria o entitat asseguradora, es tornen a posicionar en la part de dalt elements com l'atenció al client, la credibilitat, l'agilitat operativa, els principis ètics i la coneixença del Tercer Sector. A diferència de la banca i les entitats de crèdit, l'ordre varia significativament. Se situa com a factor principal, en gairebé 3 de cada 4 organitzacions participants, l'atenció al client, mentre que en el cas de les entitats de crèdit són els principis ètics superen el 70%, i en la banca qüestions relacionades amb l'operativa. Les casuístiques de cada tipus d'instrument financer probablement contribueix a la puntuació diferenciada. A tall d'exemple, la coneixença del Tercer Sector quan es tracta d'assegurances supera en més de 5 punts a la banca i les entitats de crèdit.

En darrer terme, cal apuntar la detecció d'entitats joves i de petita dimensió que encara no compten amb aquest tipus de protecció.

“Tenim contractada una assegurança d'accidents pels voluntaris”

Extret de les preguntes obertes del qüestionari

Gràfic 3. Quins són els aspectes que valoreu a l'hora d'emprar els serveis d'una corredoria o companyia d'assegurances? (multiresposta)

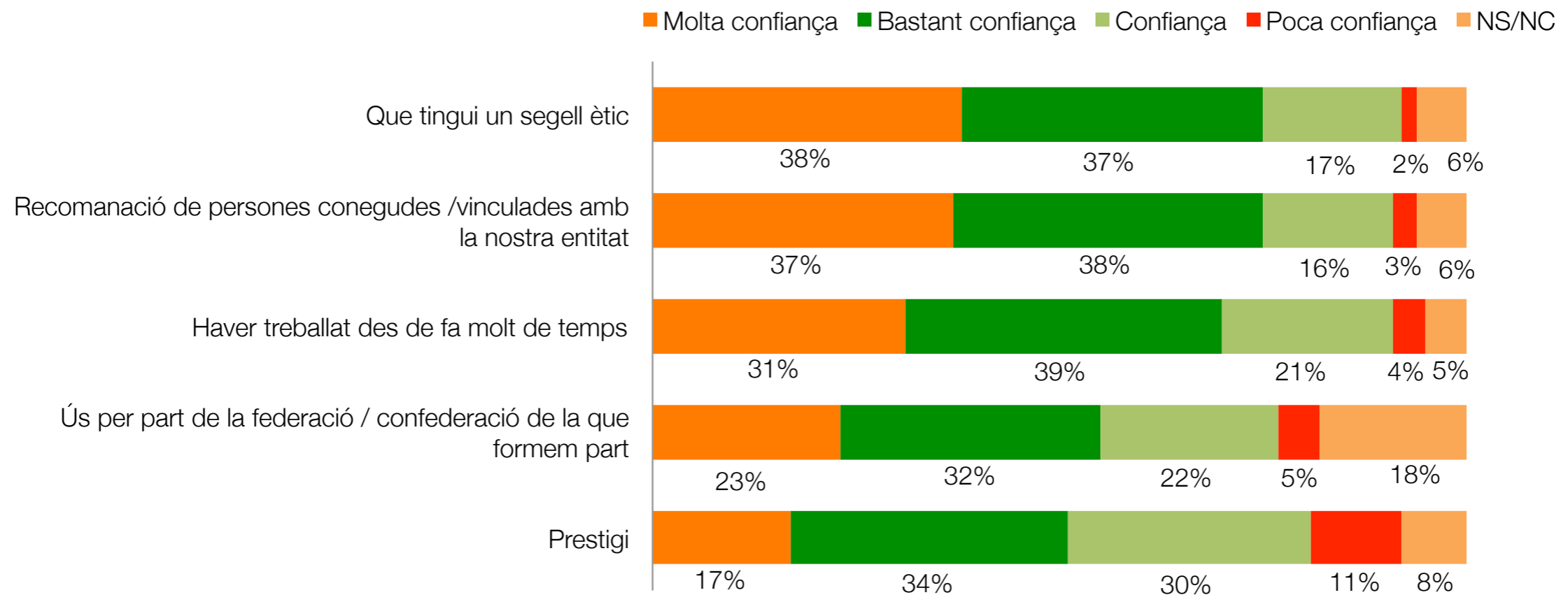

Què genera confiança envers les entitats financeres?

Entre els elements que generen confiança respecte de les entitats financeres i que, en darrera instància, ajuden a determinar l'elecció d'unes sobre d'altres, s'han considerat un seguit de temes vinculats amb la credibilitat. Aquests s'han valorat en una escala de confiança en la qual destaquen dos elements: l'existència d'un

segell ètic i la recomanació de persones de l'entorn. En menor mesura, però també amb una puntuació elevada s'hi troba haver treballat des de fa molt de temps. En menor mesura es puntua l'ús per part de la federació de la qual es forma part i el prestigi de l'entitat financera.

Gràfic 4. Quin és el grau de confiança que transmeten els següents elements respecte d'una entitat financera?

4. Evolució de l'ús de la banca, el crèdit i el finançament ètics

Increment en l'ús de la banca ètica en el Tercer Sector

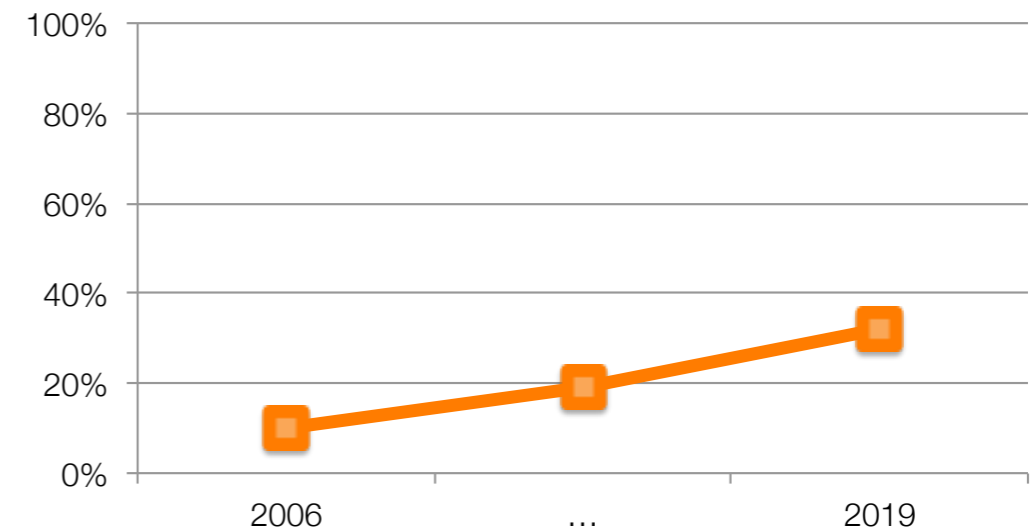
Després de més d'una dècada sembla raonable pensar que els usos de les finances, ètiques i tradicionals, hagin variat d'acord amb els nous temps. No es pot obviar que el context de crisi ha generat un esperit crític en el conjunt de la societat i que, probablement, també té el seu reflex en les entitats del Tercer Sector. A la vegada, les necessitats econòmiques (de l'operativa, de tresoreria, etc.) també han canviat en els darrers anys d'acord amb les necessitats de les entitats així com l'oferta de les entitats financeres.

Una xifra sintètica d'evolució es relaciona amb l'ús de la banca ètica, la qual apunta a un increment de 20 punts entre els anys 2006 i 2019. En aquest període **el pes de les entitats del Tercer Sector que fan ús de les finances ètiques han passat del 10% al 32%** i, per tant, s'ha triplicat. Davant aquest creixement tan significatiu és important puntualitzar que del total d'entitats que operen en banca ètica, el 79% no ho fa en exclusivitat, sinó que combina aquesta banca amb la tradicional.

“Per la filosofia i valors de l'entitat es treballa amb entitats bancàries i financeres ètiques. Si bé és cert que també tenim un compte a una entitat tradicional perquè és requisit en participar en projectes amb ells.”

Extret de les preguntes obertes del qüestionari

Gràfic 5. Evolució de les entitats del Tercer Sector que fan ús de la banca ètica

Gairebé 1 de cada 3 entitats del Tercer Sector fa ús de la banca ètica en 2019

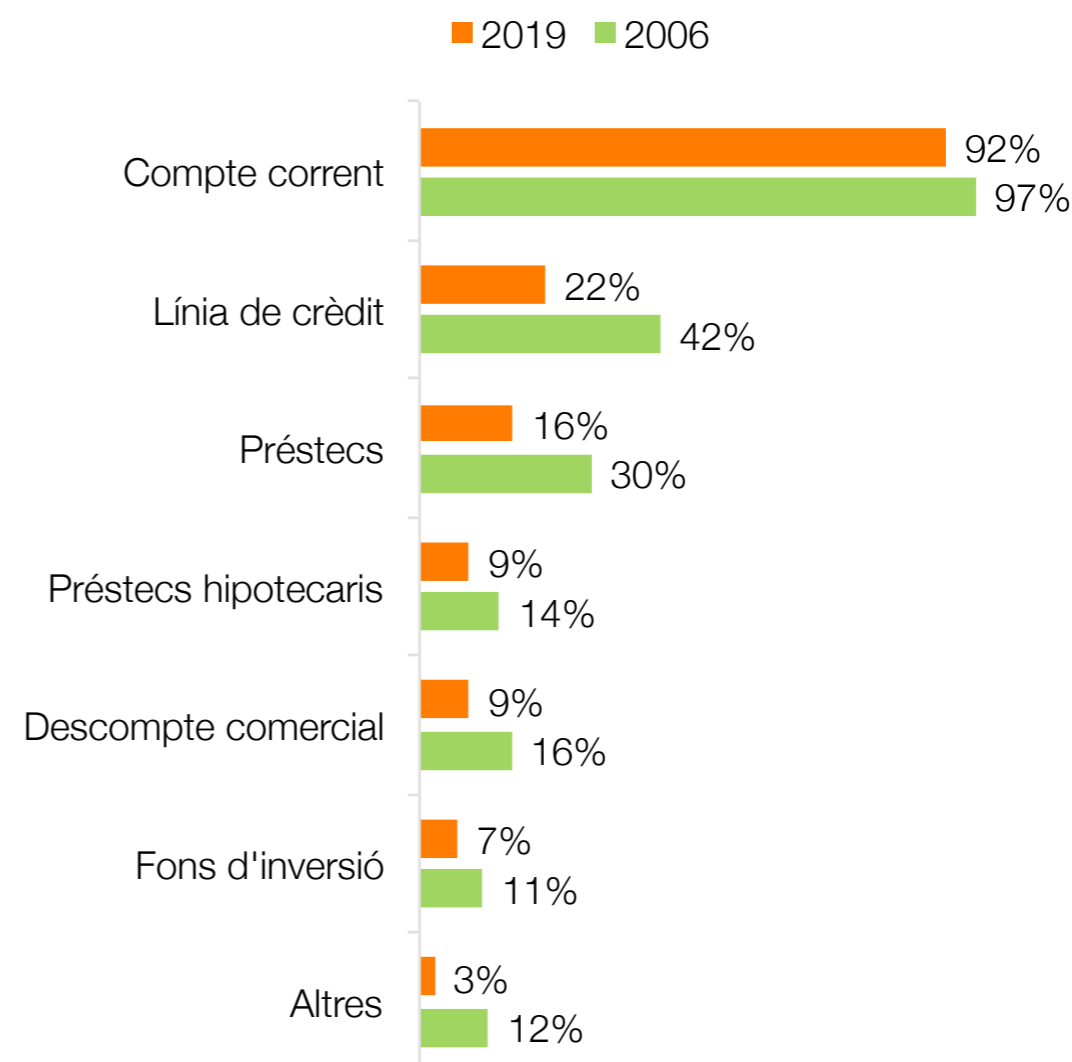
Evolució en l'ús d'eines bancàries i de crèdit

Els instruments bancaris i financers han variat amb el temps, i així es veu quan es comparem les dades de 2006 i 2019. Val a dir, que les entitats del Tercer Sector que formen part de les dues mostres són diferents i, presumiblement, l'any 2006 es comptava amb un major nombre d'entitats amb estructura sòlida i fonts d'ingressos estables. En aquesta edició s'ha pogut constatar, en canvi, la presència d'entitats sense operativa bancària i amb recursos molt limitats.

Més enllà d'aquestes diferències, sembla interessant analitzar les tendències, a l'augment o disminució, de determinats tipus d'eines com a reflex de les necessitats econòmiques de les entitats del Tercer Sector. Els resultats apunten al fet que en termes generals es produeix una davallada en l'ús dels diferents serveis, amb especial reducció en les línies de crèdit, però que també afecta els préstecs hipotecaris, els descomptes i les fonts d'inversió.

De les preguntes obertes del qüestionari es desprèn que en alguns casos **dins dels préstecs es consideren els avançaments en el pagament de subvencions atorgades, quan aquestes s'ajornen en el calendari** per part de les administracions públiques. Per fer-hi front a la tresoreria, les entitats recorren a entitats de crèdit per aquests avançaments.

Gràfic 6. Evolució de l'ús d'eines bancàries i de crèdit per part de les entitats del Tercer Sector (multiresposta)

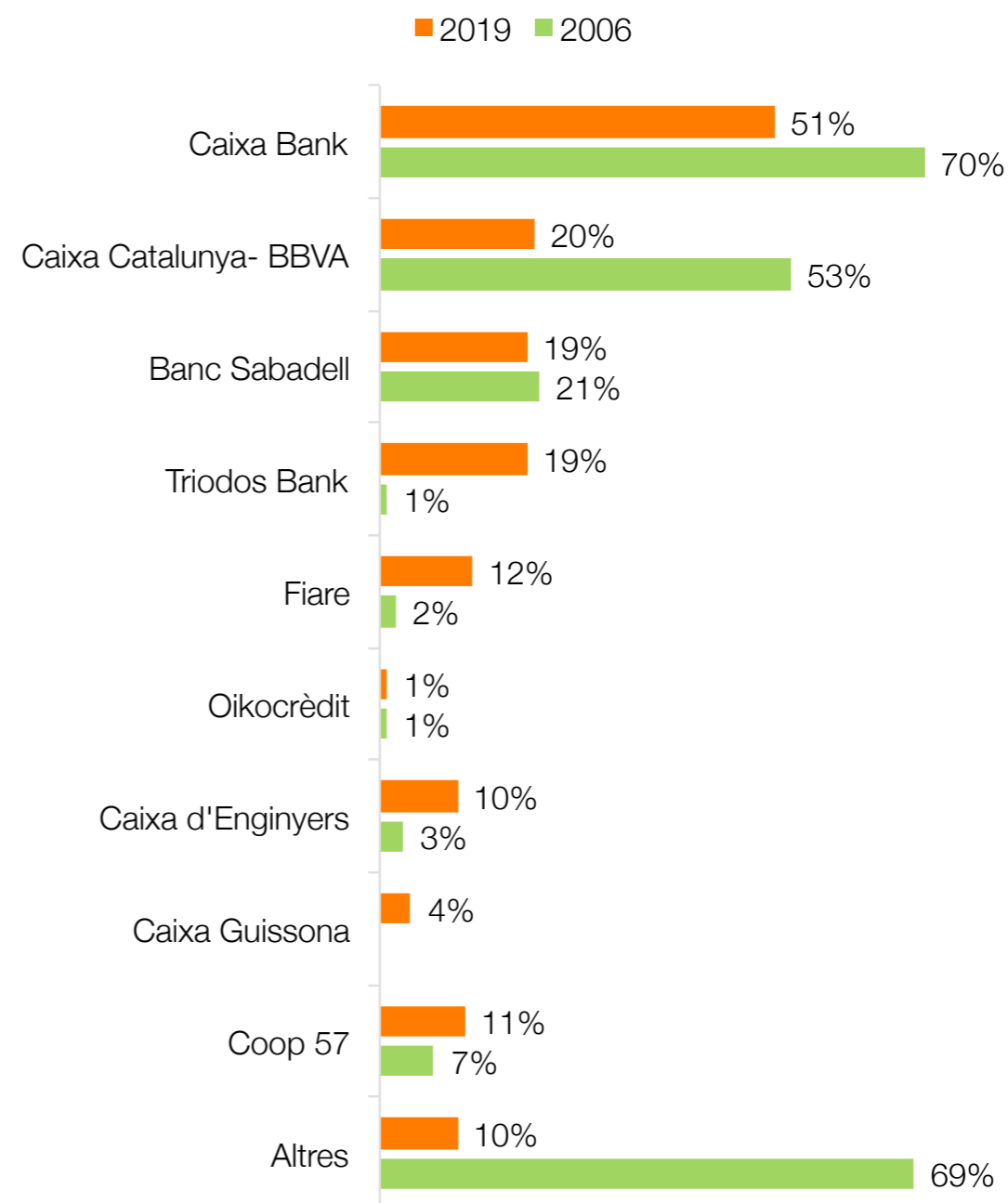
Evolució en la relació amb les entitats financeres

Les relacions amb les entitats bancàries i crèdit han variat durant aquests darrers anys de manera significativa. Per començar, un fet històric és que **en 2006 hi havia un ecosistema de caixes d'estalvis actualment desaparegut** i que suposava entorn el 70% dels comptes corrents de les entitats del Tercer Sector (considerat en el gràfic sota l'epígraf d'altres). Tanmateix, entitats reconvertides com Caixa Bank i Caixa Catalunya ha disminuït la seva presència en el sector en 19 i 33 punts respectivament.

Per contra, organitzacions ètiques com Fiare no tenien presència a Catalunya llavors, i entitats com Triodos Bank, Oikocrèdit, Coop 57 i Fiare tenien un pes petit. Totes elles entitats ètiques, avui dia el 19% d'entitats del Tercer Sector operen amb Triodos Bank, el 12% amb Fiare, l'11% amb Coop 57 i l'1% amb Oikocrèdit. En conjunt, **les tendències observades apunten a una davallada de la banca tradicional i un augment de les entitats de finances ètiques i, també, de les caixes cooperatives** com la Caixa d'Enginyers i la Caixa de Guissona.

Sembla així que ens trobem davant d'un punt d'inflexió on el paradigma de la banca ètica s'incorpora de manera progressiva en l'estratègia del Tercer Sector. Caldrà esperar a futures recerques per confirmar aquesta tendència més enllà dels cicles econòmics i del context de crisi.

Gràfic 7. Evolució de les entitats financeres amb les quals treballen les entitats del Tercer Sector (multiresposta)

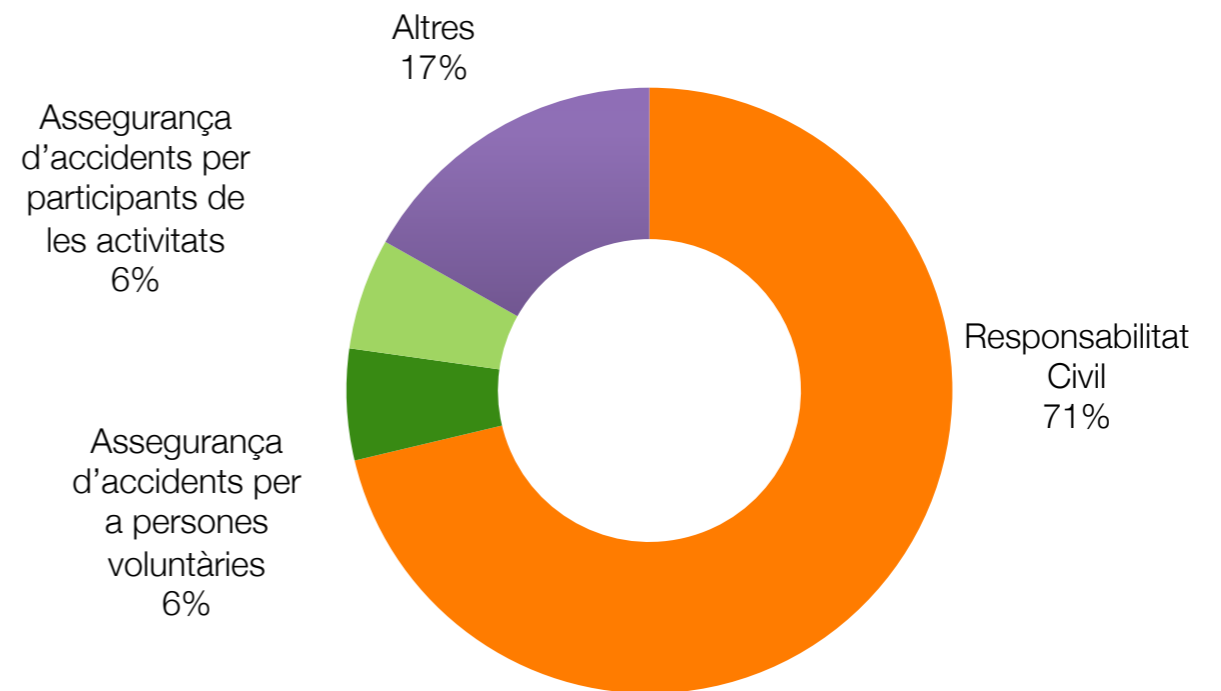
5. Entitats asseguradores i corredories ètiques

Principals assegurances contractades

En aquesta recerca, **com a element d'innovació respecte de l'estudi precedent, s'ha considerat a les corredories i entitats d'assegurances ètiques.** Amb això s'han incorporat totes tres potes de les finances ètiques actuals. En aquest cas no es disposen de dades d'evolució, doncs, pel que s'aporta una primera aproximació a la seva coneixença i ús. Els indicadors analitzats fan referència al tipus d'assegurança contractat, les companyies i corredories amb les quals es treballa i el coneixement del segell EthSI.

Pel que fa a la principal assegurança contractada, el més habitual és comptar amb les de responsabilitat civil, necessàries per dur a terme moltes de les activitats que realitzen les entitats sense afany de lucre. En menor mesura s'ubiquen les assegurances adreçades específicament a les persones voluntàries i d'accidents per a participants d'activitats concretes. A més, el 17% d'entitats manifesta disposar d'altres tipus d'assegurances com són les de locals i les de la junta directiva.

Gràfic 8. Principal tipus d'assegurances contractades

“També tenim contractada l'assistència en viatge (en l'assegurança del cotxe), per edifici i per directius.”

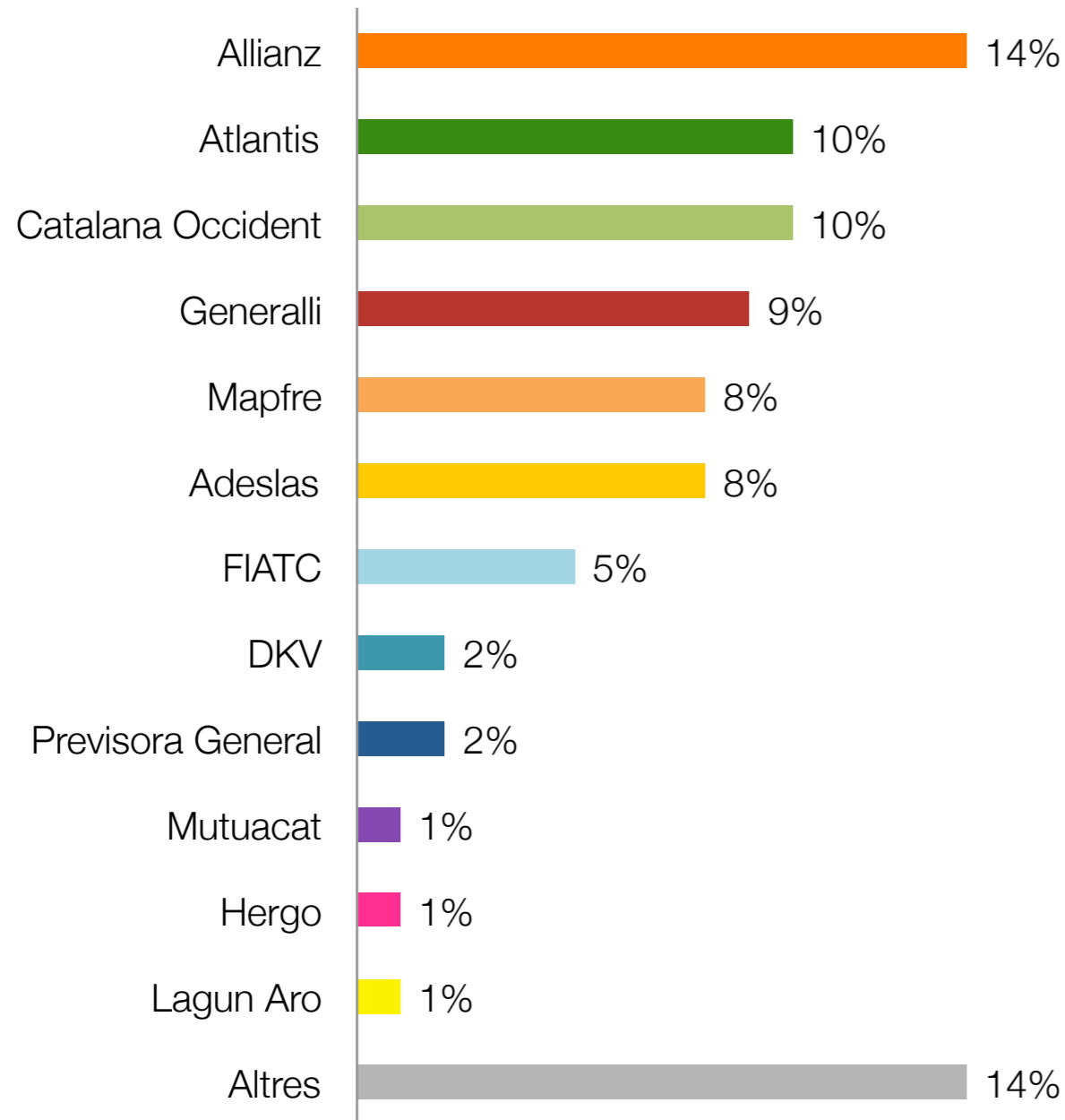
Extret de les preguntes obertes del qüestionari

“Som una entitat petita i no contractem assegurances”

Extret de les preguntes obertes del qüestionari

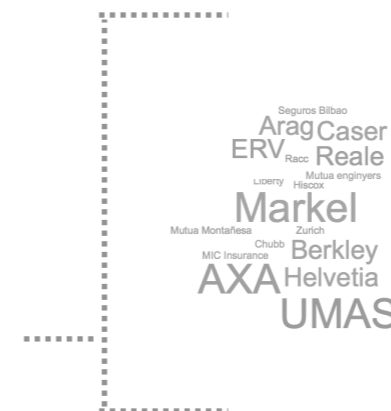
Entitats asseguradores

Gràfic 9. Entitats asseguradores contractades pel Tercer Sector (multiresposta)

Entre les diferents entitats asseguradores existents, s'han analitzat quin és l'ús entre les entitats del Tercer Sector. Les dades apunten que les més emprades, situades a partir del 10%, són Allianz, Atlantis i Catalana Occident.

Del total d'asseguradores llistades, les que se situen en el marc dels principis ètics són Atlantis, Previsora General, Mutuacat i Lagun Aro. En total aquestes **entitats d'asseguradores ètiques sumen 14% de les pòlisses contractades pel Tercer Sector.**

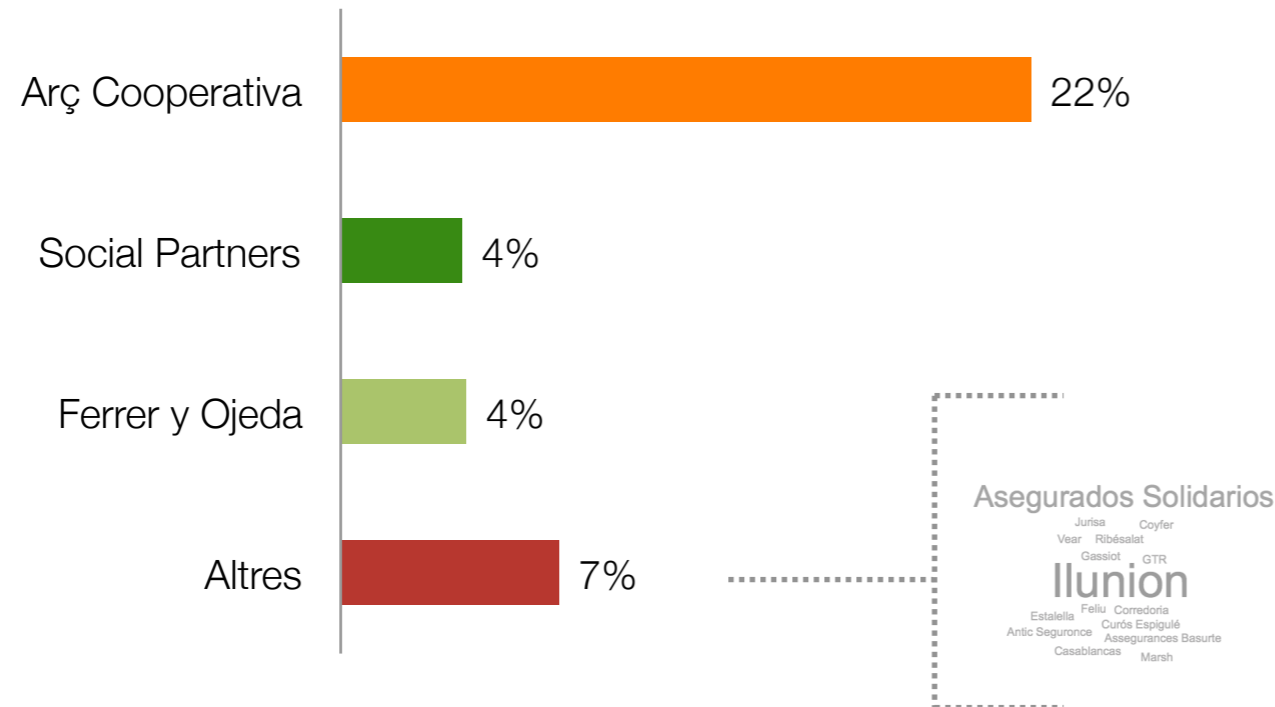

Corredories

Les corredories actuen com a canal per accedir a les companyies asseguradores. Entre les diferents corredories d'assegurances existents, s'han analitzat tres de les que operen en el Tercer Sector, tant de manera directa com a través de federacions i confederacions. Es tracta d'Arç Cooperativa, Social Partners i Ferrer y Ojeda, les dues primeres són corredories ètiques i la tercera no.

Els resultats apunten al fet que el 22% de les entitats participants afirmen tenir relació amb Arç Cooperativa, el 4% amb Social Partners i també un 4% amb Ferrer y Ojeda. Altres corredories que amb obtingut inferiors puntuacions s'han ubicat en l'opció altres. En conjunt, entorn 1 de cada 4 entitats del Tercer Sector té relació amb corredories ètiques.

Gràfic 10. Amb quines corredories teniu relació en aquests moments? (multiresposta)

“Utilitzem una corredoria de proximitat, que coneix molt bé la nostra entitat i dona resposta ràpida i eficient, amb flexibilitat, a les nostres necessitats”

Extret de les preguntes obertes del qüestionari

“Nosaltres som una federació que compta amb 102 entitats federades. Per tant són 102 socis que engloben unes 13.500 persones que són les que tenim contractades per les assegurances col·lectives”

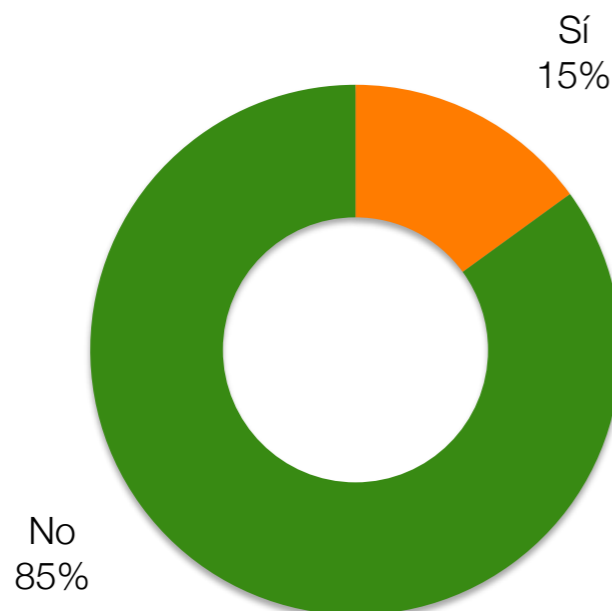
Extret de les preguntes obertes del qüestionari

El segell ètic

El segell EthSI acredita les entitats asseguradores, les corredories i les assegurances que a compleixen amb criteris ètics i, per tant, és imprescindible perquè siguin considerades en el marc de les finances ètiques. S'ha preguntat a les entitats del Tercer Sector pel seu coneixement. Els resultats, però, apunten a un desconeixement força generalitzat d'aquest segell, amb un 15% d'entitats que afirmen saber què és enfront del 85% que ho desconeix. Aquests resultats s'han analitzat segons les variables de caracterització de les entitats. Donat que la tendència és tan accentuada a desconèixer-lo, l'encreuament apunta a resultats poc concloents, sense un perfil determinat d'entitats que és més procliu a conèixer o desconèixer el segell ètic.

Gràfic 11. Coneixeu el segell EthSI d'assegurances ètiques?

El **segell europeu EthSI -Ethical and Solidarity Based Insurance-** és un distintiu que valora la qualitat en la gestió de les companyies d'assegurances, les corredories i els gestors, i que també certifica els productes asseguradors de les entitats registrades. El segell posa en valor la gestió ètica de l'organització pel que fa a les inversions i a la responsabilitat social, així com el foment de la sostenibilitat social i ambiental i la transparència.

Més informació <http://ethsi.net/ca/coneix-el-segell/>

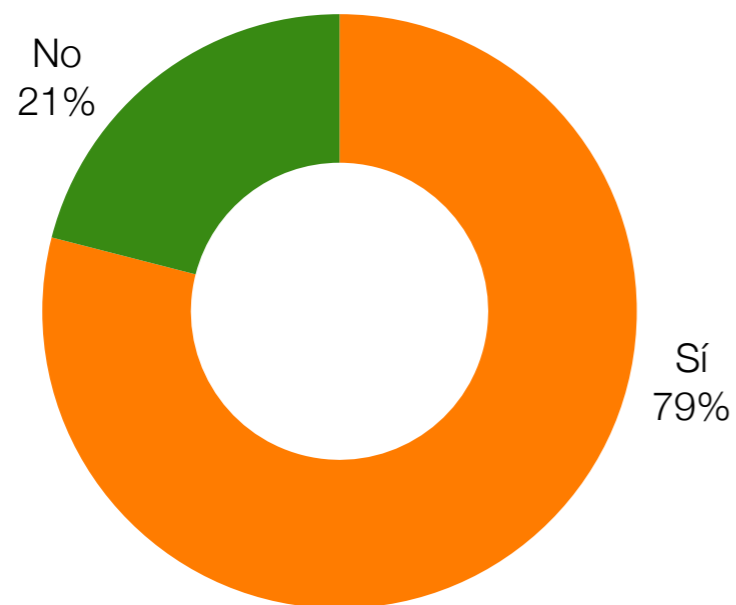

6. Coneixença i ús de les finances ètiques

Coneixement de les finances ètiques

Les dades recollides en aquesta recerca posen de manifest que les entitats del Tercer Sector coneixen de forma generalitzada les finances ètiques. De fet, gairebé, 8 de cada 10 organitzacions així ho afirma. Malgrat que aquests resultats sembla pertinent considerar els diferents graus de coneixement que poden donar-se -i que més endavant s'analitzaran per tipologies d'organitzacions-. Respecte dels diferents instruments que formen les finances ètiques s'observa que la banca ètica és la més coneguda (77%). El finançament ètic és el segon instrument per grau de coneixença (56%), seguit de les corredories (45%), mentre que companyies d'assegurances són les menys conegudes (30%).

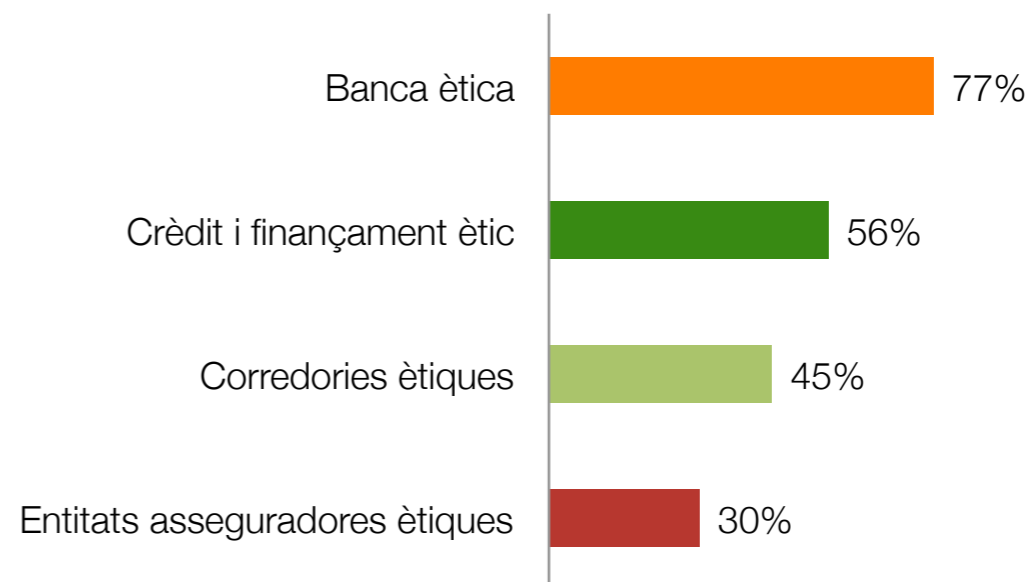
Gràfic 12. Coneixeu les finances ètiques?

"M'agradaria conèixer més sobre banca ètica, n'he sentit a parlar però poc"

Extret de les preguntes obertes del qüestionari

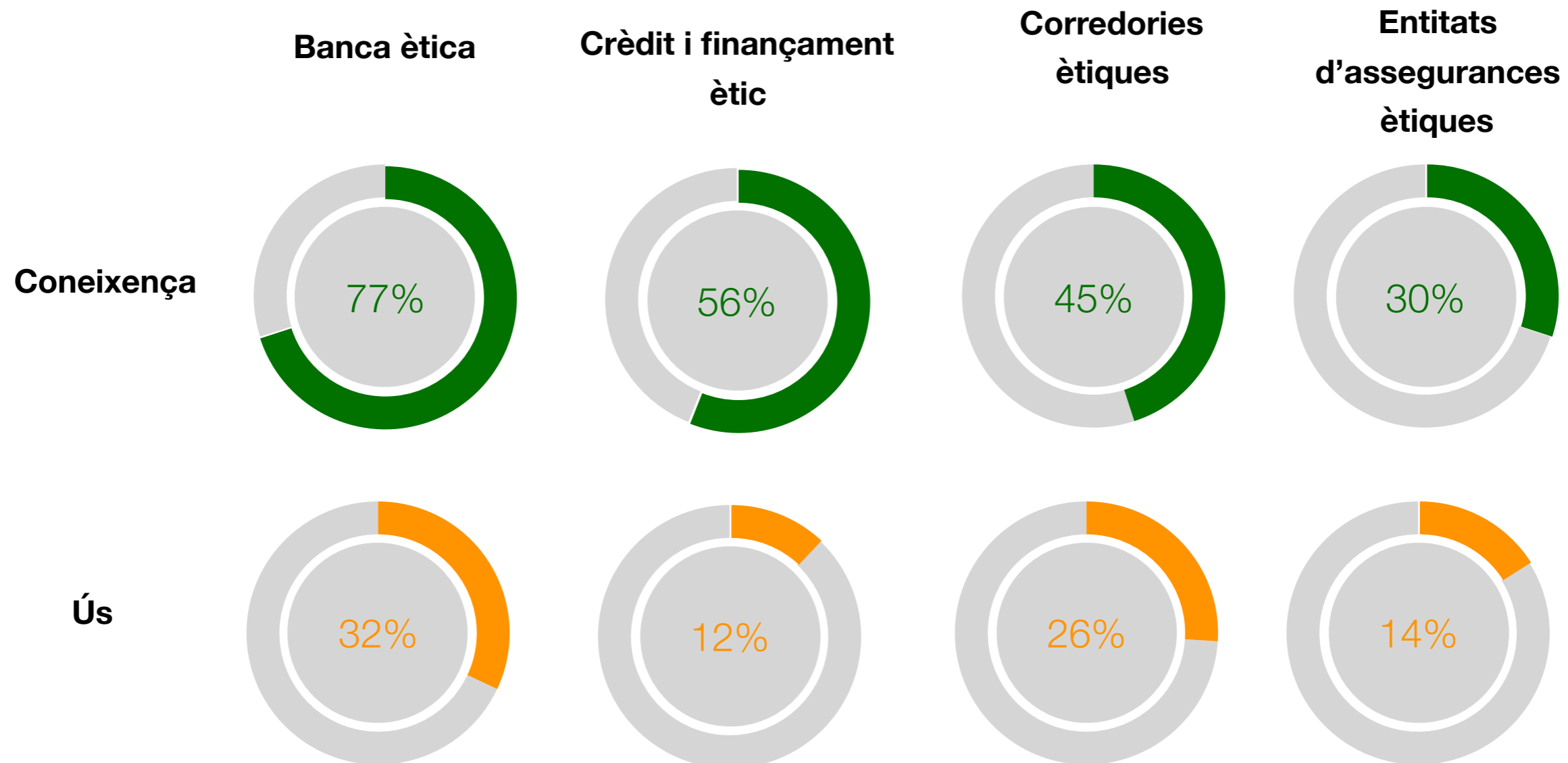
Gràfic 13. Quins instrument de les finances ètiques coneixeu? (multi-resposta)

Ús dels instruments de les finances ètiques

En analitzar l'ús de les finances ètiques s'observa que els percentatges disminueixen considerablement i amb tendències disperses respecte del coneixement dels mateixos instruments. El fet de conèixer les finances ètiques no és sinònim d'ús, donat que les

necessitats d'instruments financers són concretes, mentre que la informació que pot arribar a les entitats és més amplia. Un element clau perquè siguin considerades, és conèixer per avançat què són i quina és l'oferta d'instruments ètics.

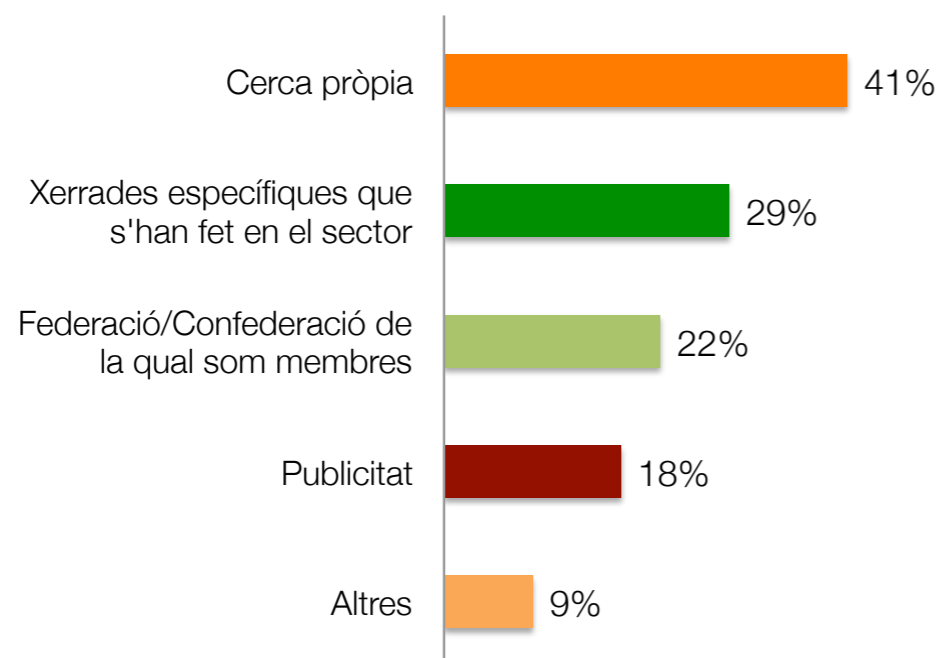

Apropament a les finances ètiques

En parlar de coneixement i ús de les finances ètiques, sembla oportú analitzar quines han estat les vies d'informació i accés entre les entitats. En conjunt, la iniciativa personal és la via més comuna. De fet, 4 de cada 10 entitats que han fet cerques pròpies per informar-se. En segon lloc s'hi troben les xerrades específiques que s'han fet en el sector entorn aquesta temàtica.

El tercer tipus d'apropament es dona sota l'aixopluc de federacions i confederacions. Aquesta via es considera principalment en el cas de les assegurances, ja que és una pràctica relativament habitual

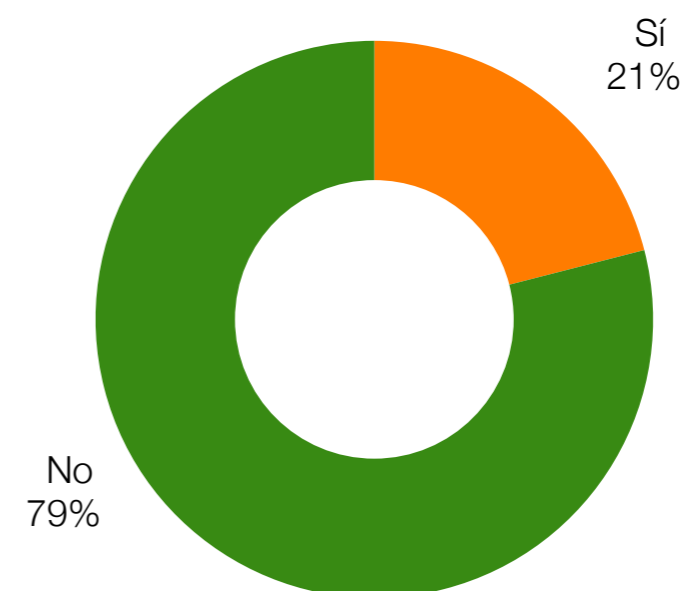
Gràfic 14. D'on ha procedit la informació que teniu sobre les finances ètiques? (multiresposta)

en alguns àmbits d'activitat que la federació de referència contracti una pòlissa pel conjunt de les entitats federades, alliberant així a aquestes de les tasques secundàries a la seva activitat. Els resultats de l'enquesta específicament per aquesta qüestió recullen que 2 de cada 10 entitats compta amb l'assegurança a través de la federació a la qual pertany.

Les altres formes d'informar-se sobre les finances ètiques són la publicitat i també el boca-orella. Aquest darrer ubicat en l'opció 'altres' del gràfic, on és la resposta més comuna.

Gràfic 15. La contractació de l'assegurança la realitzeu de forma conjunta a través de la federació de pertinença?

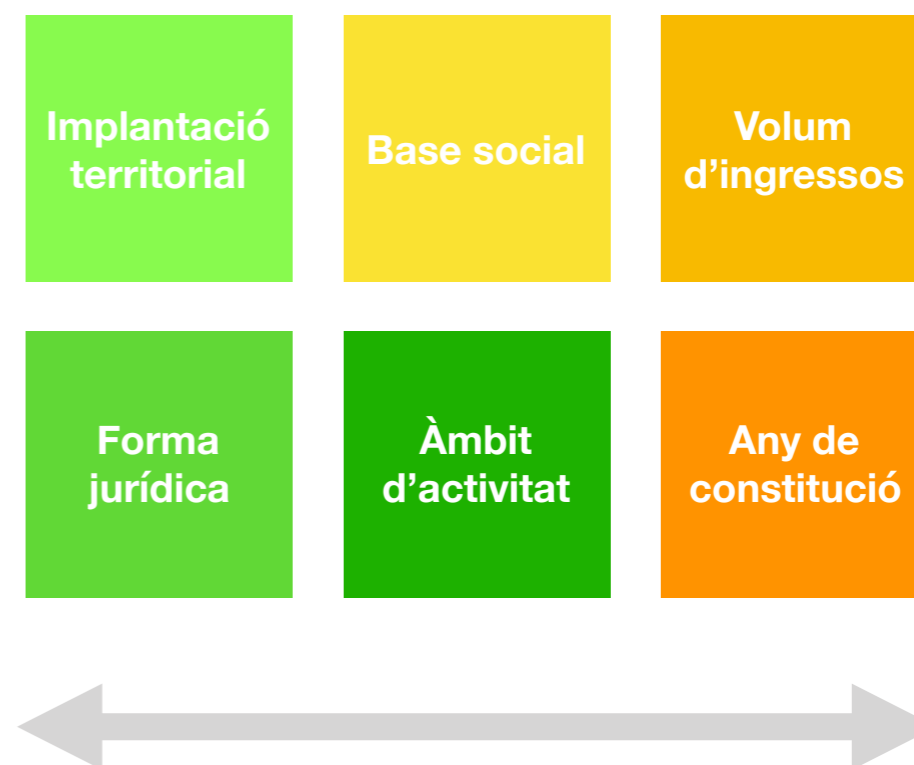
7. Perfil de les entitats del Tercer Sector que coneixen les finances ètiques

Factors vinculats amb el coneixement de les finances ètiques

La coneixença de les finances ètiques, tot i ser majoritària, és heterogènia dins del Tercer Sector. L'anàlisi segmentada posa de manifest que hi ha sis variables que dibuixen de manera clara quines són les entitats que més coneixement tenen. Aquestes variables són:

- La implantació territorial, mesurada des de la dicotomia entre Àrea Metropolitana de Barcelona i resta de Catalunya.
- La base social, mesurada pel nombre de persones sòcies i/o voluntàries
- El volum d'ingressos, amb el punt de tall en 30.000 euros de pressupost anual.
- La forma jurídica, que en el Tercer Sector són tres, associacions, fundacions i cooperatives d'iniciativa social
- L'àmbit d'activitat, establert a partir de les categories habituals que són l'acció social, cultural, joventut, esport, medi ambient, justícia global, formació i educació, associacions veïnals i drets civils.

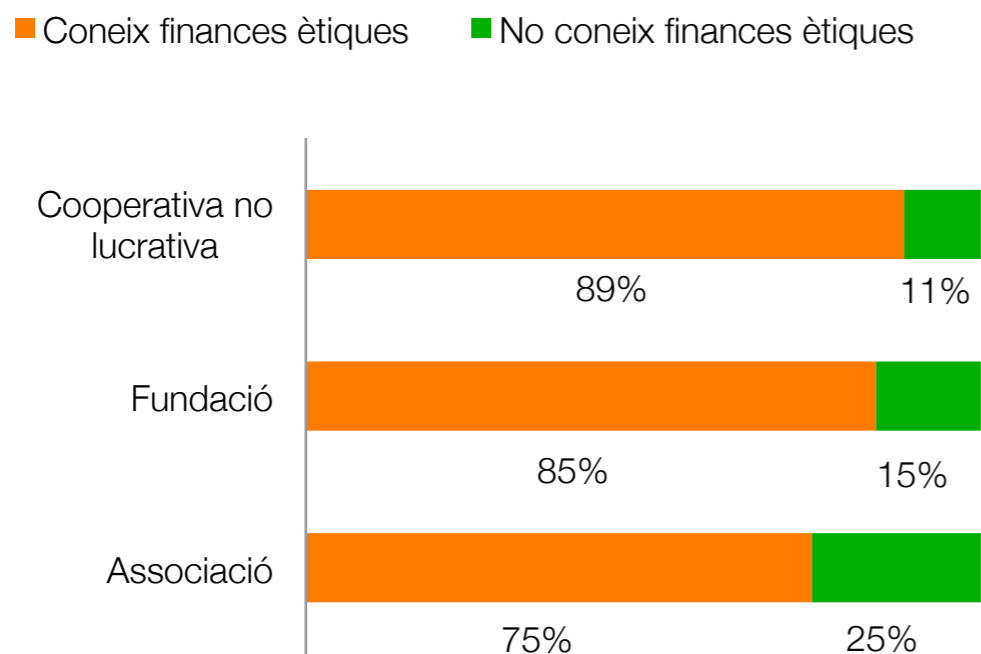
Tot i tractar-se de variables relacionades, no totes tenen el mateix grau d'incidència ni en el conjunt ni en cada tipus d'instrument financer. Per això s'analitzen les finances ètiques globalment i, també, instrument a instrument per tal d'identificar quines són les entitats que es troben més familiaritzades en cada cas.

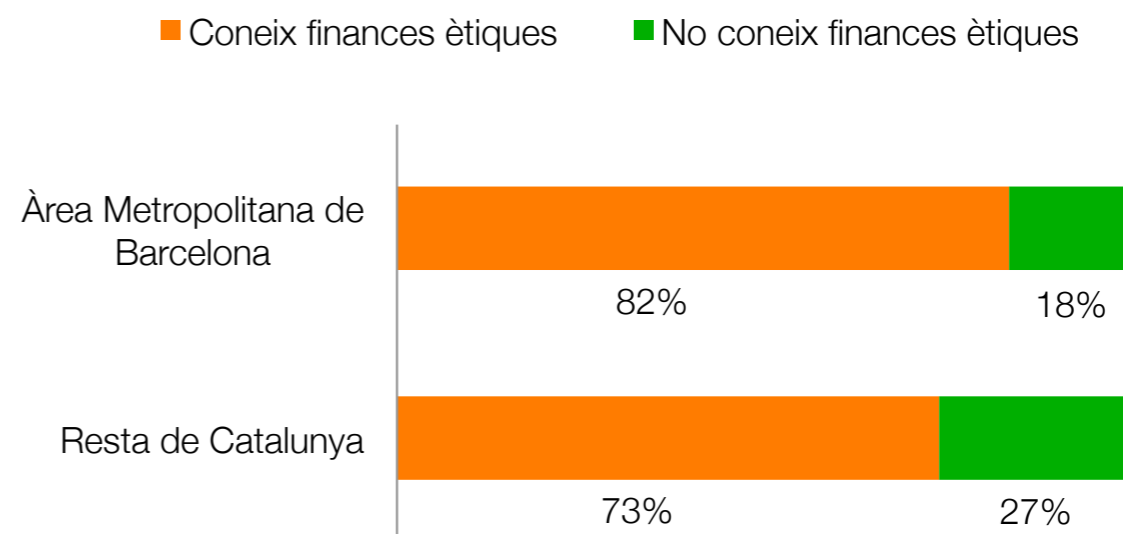
Característiques de les entitats que es poden relacionar amb la coneixença de les finances ètiques

El perfil d'entitats del Tercer Sector que coneix les finances ètiques, quan es parla d'aquestes en el seu conjunt, es dibuixa jurídicament per la forma de cooperativa d'iniciativa social, territorialment per tenir la seu en l'Àrea Metropolitana de Barcelona i per un pressupost anual superior als 30.000 euros. Per àmbits d'activitat són especialment significats els formats per entitats ambientals, juvenils i d'acció social. Per anys de constitució, les organitzacions nascudes entre la dècada de 1980 i la de 1990 i per la seva base social, aquelles amb més de 50 persones voluntàries.

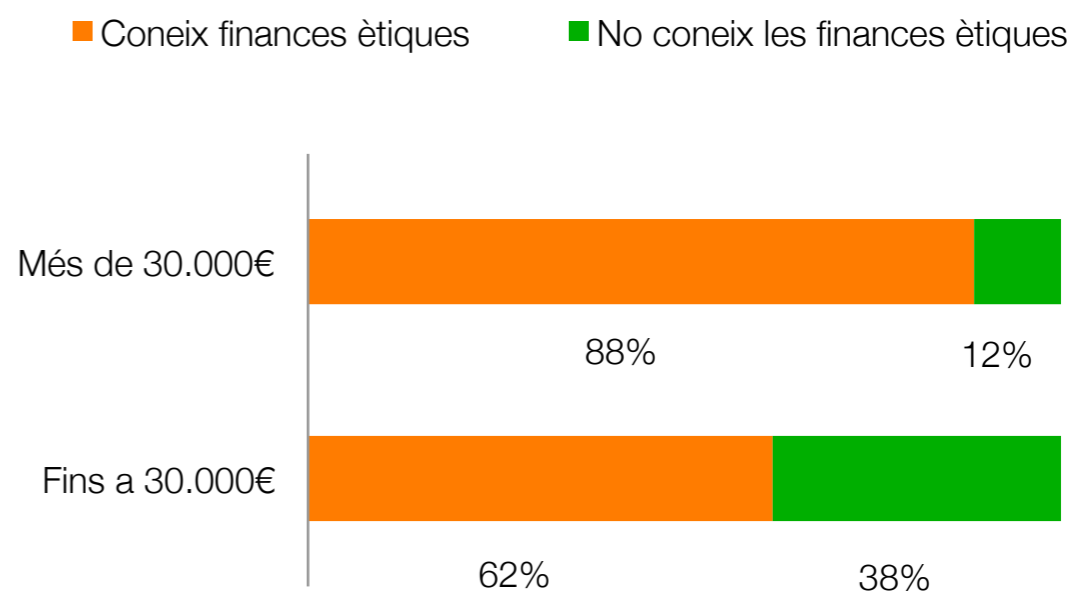
Gràfic 16. Coneixement de les finances ètiques segons forma jurídica

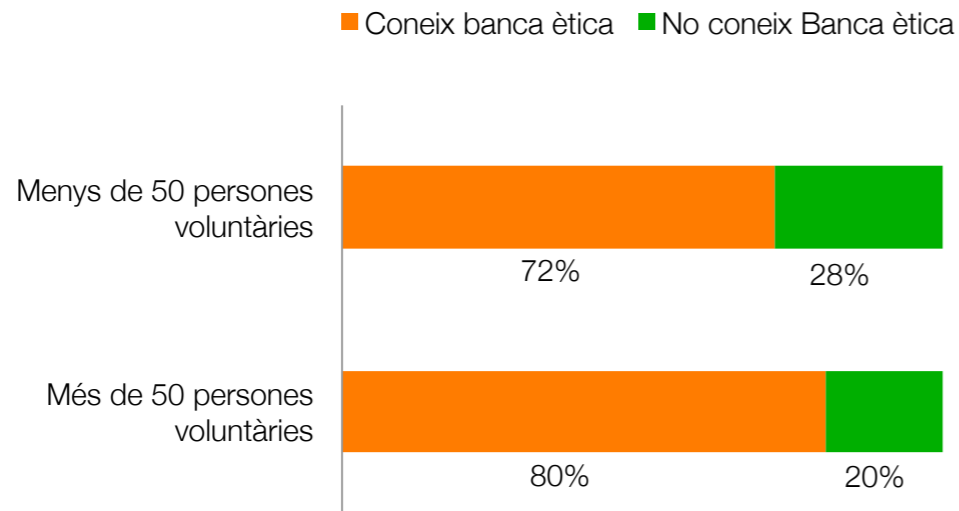
Gràfic 17. Coneixença de les finances ètiques segons territori

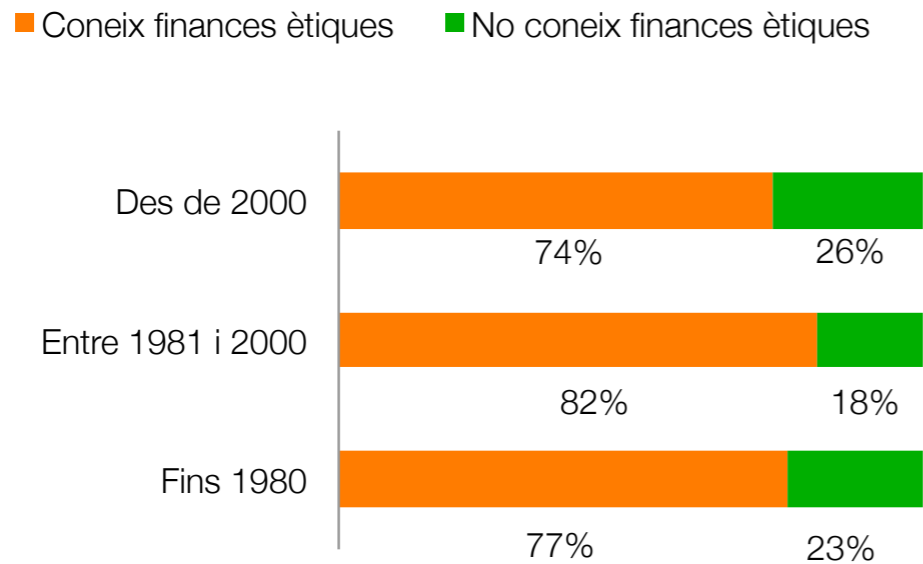
Gràfic 18. Coneixença de les finances ètiques segons volum d'ingressos

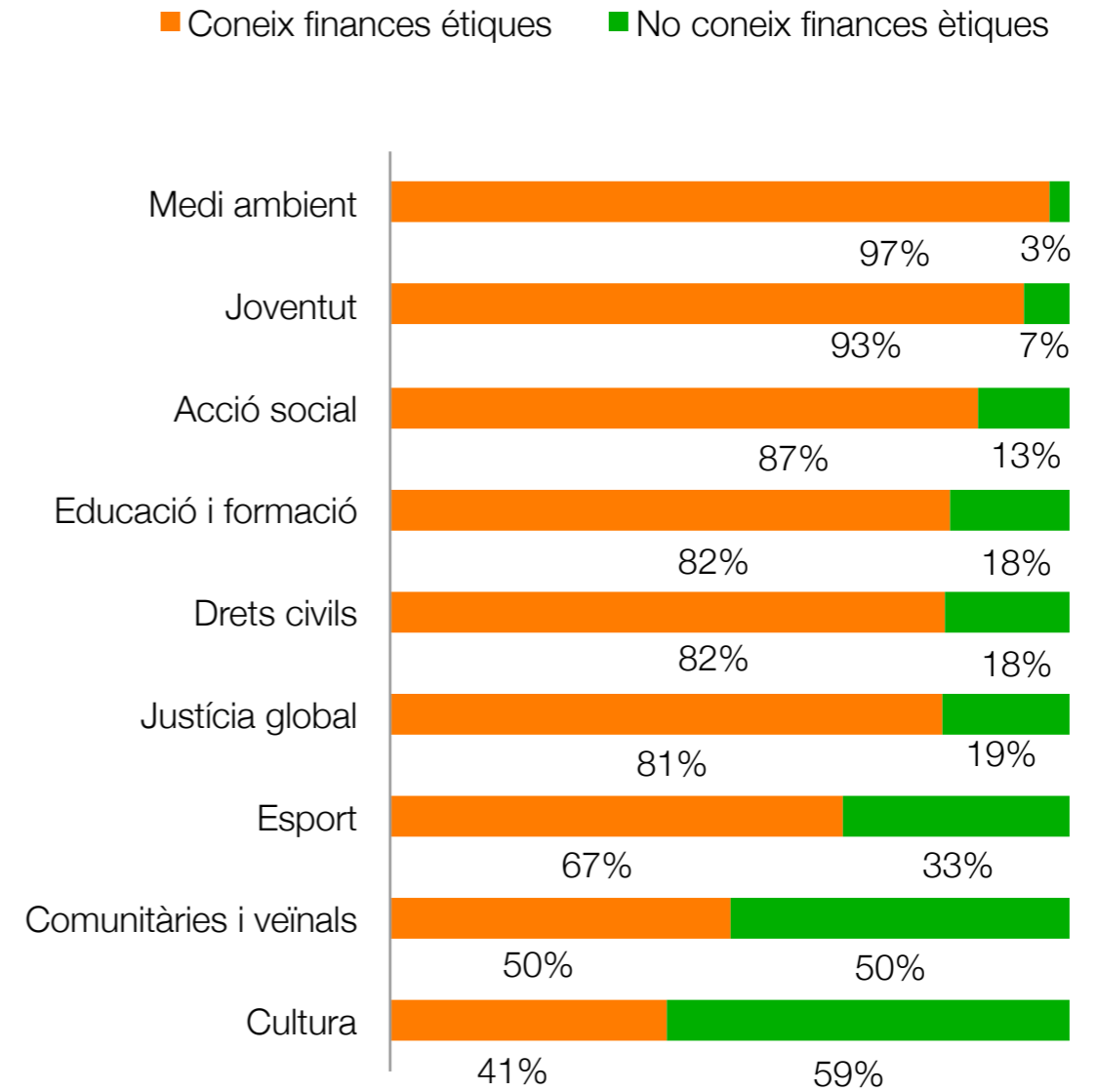
Gràfic 19. Coneixença de les finances ètiques segons persones voluntàries

Gràfic 20. Coneixença de les finances ètiques segons any de constitució

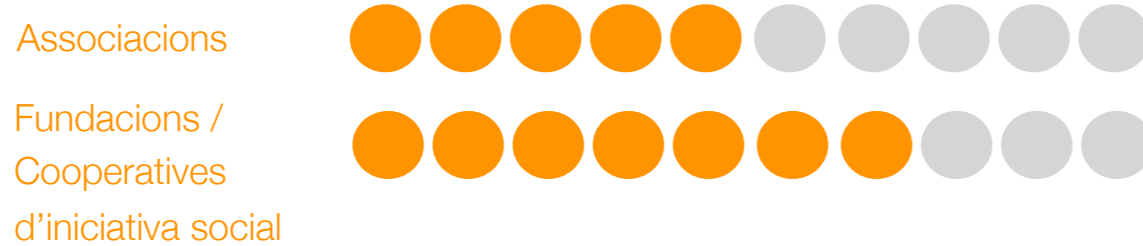

Gràfic 21. Coneixença de les finances ètiques segons àmbits d'activitat

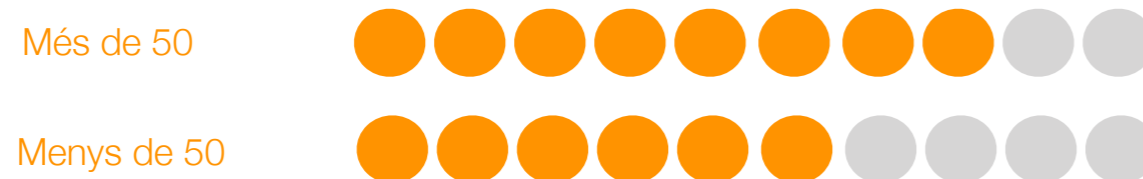

Banca ètica

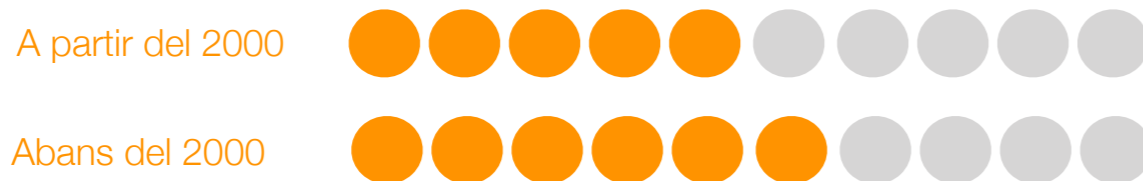
Forma jurídica

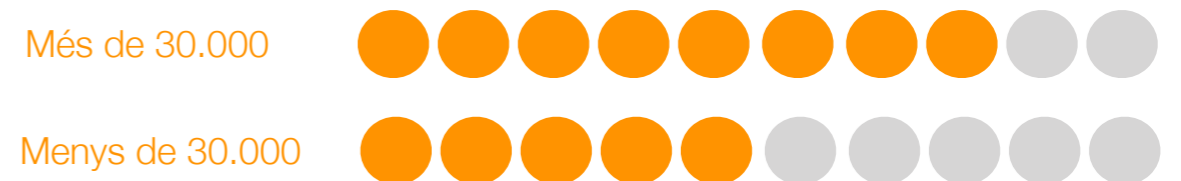
Base social -persones voluntàries-

Any de constitució

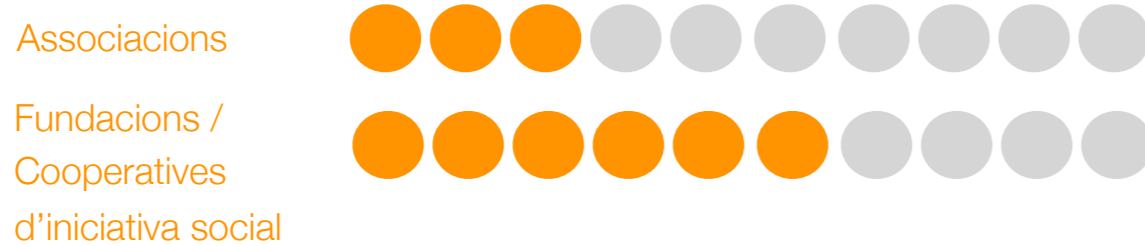
Volum econòmic

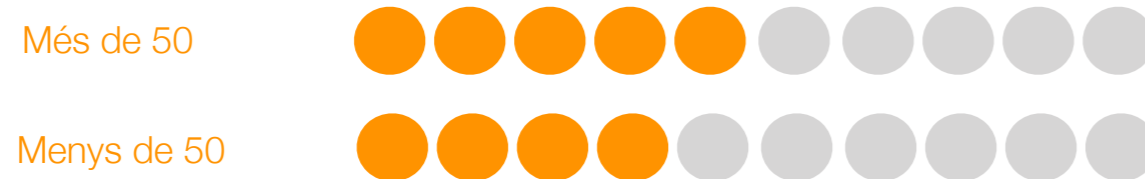
Les entitats que tenen més coneixement de banca ètica es caracteritzen per tenir forma jurídica de cooperativa d'iniciativa social o fundació, comptar amb més de 50 persones voluntàries, haver estat creades abans de l'any 2000 i tenir uns ingressos anuals que superen els 30.000 euros. Pel nombre de persones sòcies no s'observen diferències destacables. Per àmbits d'activitat segueixen la tendència global.

Entitat de crèdit ètic

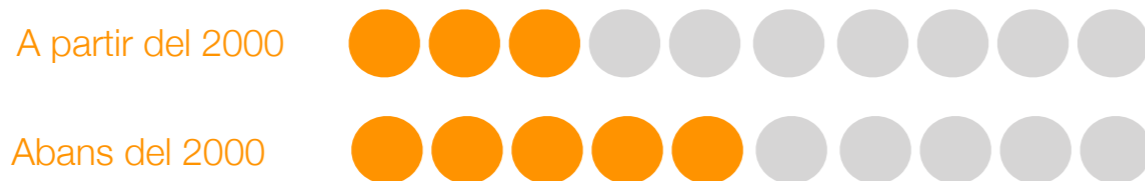
Forma jurídica

Base social -persones voluntàries-

Any de constitució

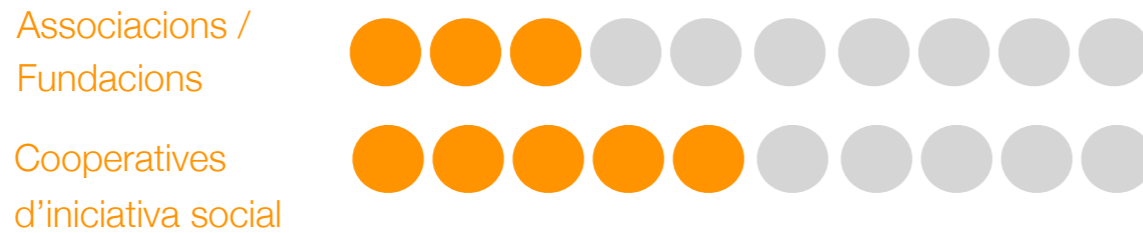
Volum econòmic

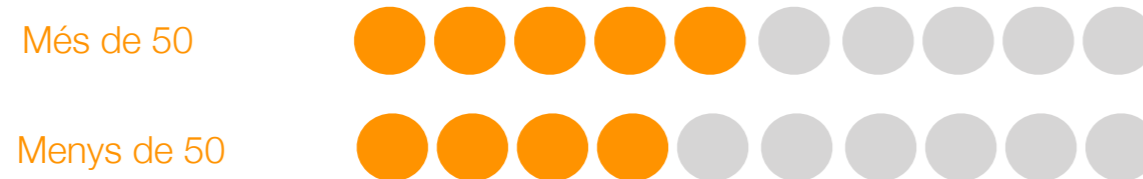
Els factors que contribueixen de manera més clara la coneixença d'entitats de crèdit ètic són la forma jurídica, on fundacions i cooperatives d'iniciativa social dupliquen les associacions, i el volum econòmic. Altres qüestions com l'any de constitució, la base social, etc. apunten a tendències semblants de la resta d'instruments.

Corredories ètiques

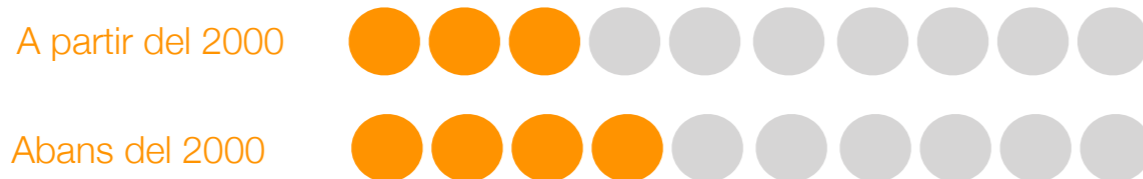
Forma jurídica

Base social -persones voluntàries-

Any de constitució

Volum econòmic

Les entitats que tenen més coneixement de les entitats de corredories ètiques es caracteritzen per tenir forma jurídica de cooperativa d'iniciativa social, comptar amb més de 50 persones voluntàries, haver estat creades abans de l'any 2000 i tenir uns ingressos anuals que superen els 30.000 euros. Pel nombre de persones sòcies no s'observen diferències destacables. Per àmbits d'activitat segueixen la tendència global.

Entitats d'asseguradores ètiques

Forma jurídica

Associacions /
Fundacions

Cooperatives
d'iniciativa social

Base social -persones voluntàries-

Més de 50

Menys de 50

Any de constitució

A partir del 2000

Abans del 2000

Volum econòmic

Més de 30.000

Menys de 30.000

Les entitats que tenen més coneixement de les entitats d'asseguradores ètiques es caracteritzen de manera semblant a les corredories ètiques. Tenen forma jurídica de cooperativa d'iniciativa social, compten amb més de 50 persones voluntàries i han estat creades abans de l'any 2000. El volum d'ingressos anual superen els 30.000 euros.

8. Perspectives de futur de les finances ètiques en el Tercer Sector

Algunes reflexions

La primera qüestió per dibuixar el present i futur de l'ús de les finances ètiques en el Tercer Sector es pot vincular a la visió positiva que aporten dos aspectes recollits en aquesta recerca:

- L'evolució exponencial en l'ús de la banca ètica per part de les entitats del Tercer Sector i que la posiciona com un actor rellevant en la gestió econòmica. Les dades apunten al fet que 1 de cada 3 entitats fa ús de la banca ètica.
- L'estructuració de les finances ètiques en tres instruments clau per al Tercer Sector, cadascú dels quals pot contribuir des de diferents perspectives al seu enfortiment, des de valors i pràctiques alineats.

Aquests elements es tradueixen probablement en formes més fluides de relació i de treball conjunt en els darrers anys. Però, així i tot, cal considerar en clau de reptes la necessitat d'**ampliar i aprofundir el coneixement mutu** de tots dos actors. Les dades aportades en aquest estudi dibuixen alguns espais on segurament cal incidir més.

A tall d'exemple, s'observa que el 75% de les entitats consultades consideren com un element de confiança envers les entitats financeres que tinguin un segell ètic, essent l'opció més valorada quan es parla de confiança. En canvi, les dades que mostren el coneixement de les entitats del Tercer Sector respecte del segell EthSi se situen en el 15%.

En la mateixa línia, més dades semblen posar l'accent en aquest repte, com és que l'opció més habitual per conèixer les finances ètiques, que segons manifesten les entitats del Tercer Sector, es dona per iniciativa pròpia i no tant per accions de comunicació o a través de les federacions i confederacions.

A això cal sumar que, tot i que els instruments de finances ètiques cada cop més s'adapten a les necessitats de les entitats, i fins i tot compten amb serveis de manera específica per aquestes, **encara avui hi ha la percepció d'una manca d'adequació de serveis, sobretot pel que fa a la banca ètica.** Aquestes percepcions reforcen la necessitat d'un coneixement mutu.

No es pot obviar tampoc les circumstàncies del Tercer Sector que poden influir en l'apropament. En termes generals, **la gestió econòmica i el finançament de les entitats del Tercer Sector són qüestions 'sensibles'** donada la freqüent feblesa econòmica de les entitats, les tensions de la tresoreria, la interdependència d'allò públic, en alguns casos, i afegint a més que en el sector del no lucre la cultura financera es troba en molts casos poc desenvolupada.

A més, s'han d'afegir les diferents tipologies d'organitzacions del Tercer i les seves necessitats. Es tracta d'un **sector heterogeni, on conviuen formes molt diverses de participació**, amb diferents trajectòries, estructures i posicionaments.

Per tant, l'abordatge de les finances ètiques i els seus punts de contacte amb el Tercer Sector té múltiples aproximacions. Reconèixer aquesta diversitat pot contribuir a augmentar els punts de contacte.

En aquest context s'amplifiquen les resistències al canvi, entès com el pas de les finances tradicionals a les ètiques, fet que **interpel·la les entitats de finances ètiques a ser més proactives cap al Tercer Sector**, i considerar la seva idiosincràsia, no només en termes econòmics, sinó des del seu rol en la societat i les seves necessitats quotidianes.

Des d'una perspectiva més ampla, també cal considerar el context canviant en el qual es produeixen les interaccions. **Ni el sistema financer ni les necessitats econòmiques de les entitats no lucratives són les mateixes ara que en 2006**, tal com s'ha observat a partir de les dades d'evolució. El marc de relacions ha de ser estable si es vol fer front de manera efectiva als nous reptes que emergeixen dins d'una societat líquida com la nostra.

Els punts de contacte entre tots dos actors són més que evidents pel que cal **fomentar espais de confiança** que permetin avançar en la coneixença mútua i en les col·laboracions. En aquest sentit, el **rol de les entitats de segon nivell o superior** pot ser clau en l'articulació i l'apropament de les finances ètiques entre les organitzacions federades.

“Ens agradaria poder disposar de més opcions de banca ètica, per a la operativa diària”

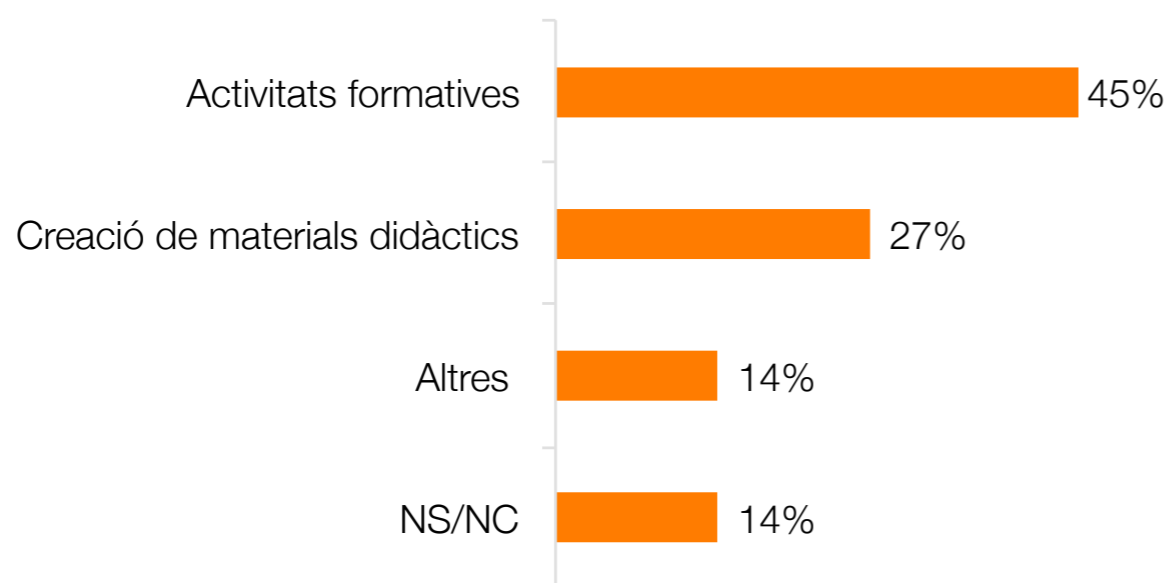
Extret de les preguntes obertes del qüestionari

“Tot i que incloure l'ús de finances ètiques en la nostra gestió econòmica és una de les nostres prioritats, per donar coherència als principis d'actuació que defensem, la realitat actual del desenvolupament de les mateixes és que encara que no poden donar plena resposta a les necessitats i la idiosincràsia del sector. Queda camí per recórrer i considerem important seguir treballant-hi”

Extret de les preguntes obertes del qüestionari

Pistes per millorar el coneixement de les finances ètiques entre les entitats del Tercer Sector

Gràfic 22. Què considereu que pot contribuir a conèixer millor les finances ètiques?

Una darrera qüestió que s'ha volgut recollir és l'opinió de les entitats del Tercer Sector amb relació a ampliar el coneixement de les finances ètiques. De manera més freqüent es consideren les activitats formatives com una forma de contribuir a aquest coneixement (45%), en segon lloc la creació de materials didàctics (27%) i en tercer d'altres accions com l'oferta de productes, el treball en xarxa i, també, fer ús dels canals informals (14%).

“(Milloraria el coneixement l’) enxarxament, arrelament amb el teixit productiu i comunicació”

Extret de les preguntes obertes del qüestionari

“(Milloraria el coneixement el) boca-orella fruit d'una bona experiència dels usuaris i usuàries”

Extret de les preguntes obertes del qüestionari

“(Milloraria el coneixement) campanyes promocionals”

Extret de les preguntes obertes del qüestionari

Annexes

Entitats de finances ètiques

Per a FETS, Finançament ètic i solidari, la principal plataforma que aplega les entitats de finances ètiques a Catalunya, una entitat financera ètica ha de ser-ho a tots nivells. L'ètica te a veure amb els fons socialment responsables però també a totes les àrees que de l'organització. Els principis ètics, doncs, recorren i marquen profundament l'entitat, no tan sols la seva activitat sinó també la seva actitud i compromís. Les finances ètiques es sintetitzen per l'impacte positiu de la seva activitat.

Hi ha 5 principis que es poden situar en la base de les finances ètiques:

- Ètica Aplicada. L'ètica com un procés de reflexió continua en l'aplicació dels criteris d'inversió i concessió de crèdits.
- Participació. La presa de decisions s'efectua de manera democràtica. No es tracta tan sols que els socis votin sinó que han de poder participar en la definició de les polítiques bàsiques de l'entitat.
- Coherència. Fer servir els diners de forma coherent amb els nostres valors.

- Transparència. Cal oferir informació regular i pública de totes les activitats.
- Implicació. Les entitats de finançament ètic han de definir la seva política d'inversió seguint criteris positius per tal de transformar la societat.

Les entitats de finances ètiques que actualment operen a Catalunya i que s'ha considerat en aquesta recerca són*:

Banca ètica. Fiare, banca ètica i Triodos Bank

Entitats de crèdit i inversió ètica. Coop 57 i Oikocrèdit

Entitats asseguradores ètiques. Atlantis, Lagun Aro, Mutuacat i Previsora General.

Corredories assurances ètiques. Arç Cooperativa i Social Partners

Més informació al web de FETS <http://fets.org/les-finances-etiques/>

* En la recerca no s'han considerat de manera expressa Acció Solidària Contra l'Atur que també forma part de les finances ètiques

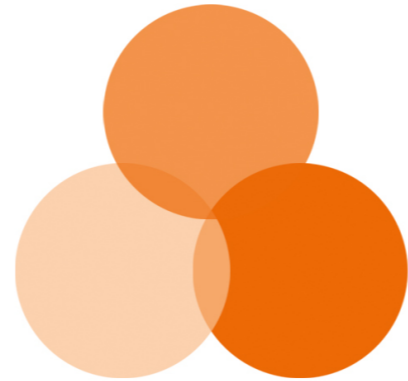
Fonts consultades

- Direcció General d'Acció Cívica i Comunitària. (2018). I Informe d'Associacionisme i Voluntariat a Catalunya. Departament de Treball, Afers Socials i Famílies. Generalitat de Catalunya.
- FETS, Finançament Ètic i Solidari <http://fets.org>
- Segell europeu EthSi <http://ethsi.net/ca/coneix-el-segell/>
- Vidal, P. (et al.) (2006). *Diagnòstic sobre l'interès del Tercer Sector i l'Economia Social per una banca ètica*. Papers de l'Observatori de les Finances Ètiques. FETS, Finançament Ètic i Solidaria i Observatori del Tercer Sector.

Agraïments

Aquesta recerca no hauria estat possible sense la participació de les entitats del Tercer Sector que ha participat en la recerca, dedicant el seu temps a respondre el qüestionari, així com les diferents organitzacions de segon i tercer nivell participants en el grup de discussió.

Gràcies a tothom!

L'OBSERVATORI

del tercer sector i la societat civil